

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w R. I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: S.S.O. Michał Gałek

Protokolant sek. sąd. Justyna Pijarska

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2014 r. w R. na posiedzeniu jawnym

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko M. R.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

- 1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do A. S. umowę powrotnego przeniesienia własności nieruchomości położonej w miejscowości W. gmina C., oznaczonej numerem (...), dla której Sąd Rejonowy w K. IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w L. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz nieruchomości położonej w miejscowości G. gmina C. składającej się z działek o numerach : (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) dla której Sąd Rejonowy w K. IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w L. prowadzi księgę wieczystą (...) zawartą dnia 18 lutego 2013r. w formie aktu notarialnego, przed notariuszem J. K. w Kancelarii Notarialnej w W. Rep A Nr (...), pomiędzy J. R. i M. R. w zakresie wierzytelności A. S. wobec J. R. w wysokości 71.953,70 zł. z odsetkami ustawowymi od dnia 15 listopada 2010r. do dnia zapłaty oraz kwoty 14.346,00zł tytułem kosztów procesu wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w R. V Wydziału Gospodarczego wydanego w dniu 11 lipca 2013r. w sprawie V GC 3335/12;**
- 2. oddala powództwo w pozostałej części;**
- 3. zasądza od M. R. na rzecz A. S. kwotę 1.000,00 (jeden tysiąc) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**
- 4. nakazuje ściągnąć od M. R. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w R. kwotę 3.600,00 zł (trzy tysiące sześćset) tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.**

UZASADNIENIE

Powód A. S. w pozwie wniesionym w dniu 27 lutego 2014r. (data nadania), wnosił o uznanie na podstawie art. 527 - 533 k.c. za bezskuteczne w stosunku do pozwanej M. R., odwołanie darowizny i umowy zwrotnego przeniesienia własności z J. R. na własność pozwanej nieruchomości położonej w miejscowości W. gmina C., oznaczonej numerem 408 dla której Sąd Rejonowy w K. IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w L. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz nieruchomości położonej w miejscowości G. gmina C. składającej się z działek o numerach : (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) dla której Sąd Rejonowy w K. IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w L. prowadzi księgę wieczystą (...) zawartą dnia 18 lutego 2013r. w formie aktu notarialnego, przed notariuszem J. K. w Kancelarii Notarialnej w W.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w roku 2010 wykonywał prace budowlane jako podwykonawca na rzecz firmy prowadzonej przez J. R., za które nie otrzymał zapłaty. Sąd Rejonowy w R. V Wydział Gospodarczy wyrokiem z dnia

11 lipca 2013r. wydanym w sprawie pod sygnaturą akt V GC 335/12 zasądził od J. R. na rzecz powoda kwotę 71.953,70 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 14.346 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Egzekucja sądowa prowadzona na podstawie powyższego wyroku, któremu została nadana klauzula wykonalności okazała się bezskuteczna Komornik Sądowy ustalił, iż J. R. był właścicielem w/w nieruchomości, które otrzymał od pozwanej w darowiznie w dniu 23.05.2005r. Jednakże darowizna na rzecz w/w dłużnika została cofnięta przez pozwaną w dniu 18.02.2013r.

Pozwana doskonale знаła sytuację finansową, wiedziała o powstałym zadłużeniu syna wobec powoda. Fakt owego cofnięcia darowizny pozwanej sprawił, że dłużnik J. R. stał się majątkowo niewypłacalny. Pozwana oraz dłużnik mieli świadomość pokrzywdzenia wierzyciela. Obecnie pozwana jest właścicielką spółki (...). z o.o (KRS (...)), gdzie prezesem zarządu firmy jest dłużnik powoda J. R..

Pozwana M. R. w odpowiedzi na pozew , wносиła o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego wg norm przepisanych.

Pozwana przyznała, iż w dniu 23 maja 2005 roku dokonała darowizny na rzecz syna J. R. nieruchomości rolnej zabudowanej o nr działki (...) znajdującej się w miejscowości (...), gmina C., nieruchomości rolnych oznaczonych nr działek (...) położonych w miejscowościach G., W., oraz że darowizna w następstwie jego rażącej niewdzięczności została odwołana w dniu 18 lutego 2013 roku.

Jej syn J. R. kilkakrotnie bez jej wiedzy i zgody wypłacał środki pieniężnej z jej rachunku bankowego, których nigdy nie zwrócił, powodując wysoki debet na koncie, który pozwana musiała spłacić. Wskazane zachowania spowodowały utratę zaufania pozwanej do syna i stały się przyczyną odwołania umowy darowizny. Bezpośrednią przyczyną było przyłapanie syna na kradzieży pieniędzy w domu z portfela. Dodatkowo syn zaniedbał nieruchomości i gospodarstwo rolne. Wysprzedał i zlikwidował cały inwentarz, co było sprzeczne z obietnicą jaką złożył przed przejściem gospodarstwa. Zobowiązał się również do opieki nad matką, której również nie dotrzymał.

Podkreśliła także, że hipoteza art. 527 k.c. obejmuje sytuacje, w których dłużnik dokonuje czynności prawnej z inną osobą, z pokrzywdzeniem wierzyciela, tj. takiej czynności, wskutek której staje się niewypłacalny lub wypłacalny w mniejszym stopniu niż przed dokonaniem czynności i w rezultacie nie jest w stanie zaspokoić wierzytelności. Powód nie posiada względem pozwanej takiej wierzytelności, której zabezpieczeniem mogłaby być nieruchomości stanowiące przedmiot umowy darowizny z 23 maja 2005 r. W tym stanie rzeczy, wskazane w uzasadnieniu pozwu, przepisy art. 527 i nast. k.c. nie mogą mieć w niniejszej sprawie zastosowania.

Oświadczenie woli obdarowanego, zawarte w umowie przenoszącej powrotnie własność darowanej nieruchomości na darczyńcę, jest więc czynnością konieczną, nieuchronną dla niego. Skoro czynność ta nie wynika z wyboru, a wręcz przeciwnie, jest czynnością wymuszoną, nie można obdarowanemu przypisać złej woli (działania ze świadomością pokrzywdzenia innego wierzyciela). Podobnie ocenić należy postępowanie darczyńcy (osoby trzeciej w rozumieniu art. 527 § 1 k.c.). Nie można bowiem wymagać, aby osoba trzecia - pozwana powstrzymała się od czynności zmierzających do zaspokojenia jej uprawnień, tylko z tego powodu, że obdarowany ma innych wierzycieli. Rozważania te prowadzą do wniosku, że umowa powrotnego przeniesienia własności nieruchomości na darczyńcę, zawarta w następstwie odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego, nie podlega akcji pauliańskiej (odpowiedź na pozew k. 58 in) .

Przed zamknięciem rozprawy powód podtrzymał swoje stanowisko.

Pełnomocnik pozwanej wnosil o oddalenie powództwa powołując się za złożone pisma procesowe dodatkowo wskazując , że powód nie wskazał wartości wierzytelności oraz że czynność nie może zostać uznana za bezskuteczna wobec pozwanej (stanowiska stron na rozprawie w dniu 7.10.2014r. od 00:34:25).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

M. R. oraz J. R. zawarli w dniu 23 maja 2005 przed Z. J. w Kancelarii Notarialnej w R. umowę darowizny na podstawie której pozwana darowała swojemu synowi między innymi nieruchomości położone w miejscowości W. gmina C., oznaczonej numerem (...) dla której Sąd Rejonowy w K. IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w L. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz nieruchomości położonej w miejscowości G. gmina C. składającej się z działek o numerach : (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) dla której Sąd Rejonowy w K. IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w L. prowadzi księgę wieczystą (...).

J. R. ustanowił nieodpłatnie i dożywotnio na rzecz swojej matki M. R. służebność osobistą mieszkania polegającą na prawie zamieszkiwania w połowie domu mieszkalnego, od strony zachodniej i korzystaniu przez nią z letniej kuchni (umowa darowizny k. 62-67).

A. S. w 2010 roku w G. wykonywał prace budowlane jako podwykonawca na rzecz firmy prowadzonej przez J. R., za które nie otrzymał zapłaty. Powód dochodził swoich praw w Sądzie Rejonowym w R., gdzie w dniu 4 stycznia 2012r. w sprawie, V GC 273/11 zapadł wyrok nakazujący w części zapłatę należności na rzecz powoda. Po rozpoznaniu apelacji obu stron przez Sąd Okręgowy w Lublinie, sprawa została ponownie przekazana do rozpatrzenia sądowi pierwszej instancji.

Sąd Rejonowy w R. V Wydział Gospodarczy wyrokiem z dnia 11 lipca 2013r. wydanym w sprawie pod sygnaturą akt V GC 335/12 zasądził od J. R. na rzecz powoda kwotę 71.953,70 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 14.346,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wyrokowi została nadana klauzula wykonalności (wyrok Sądu Rejonowego w R. V Wydział Gospodarczy z dnia 11 lipca 2013r., sygn. akt V GC 335/12 k.8-9 oraz postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności przez Sąd Rejonowy w R. V Wydział Gospodarczy w sprawie sygn. akt V GC 335/12 z dnia 20 sierpnia 2013r. k .10)

Na podstawie uzyskanego tytułu wykonawczego została wszczęta w dniu 28 sierpnia 2013r. przez powoda egzekucja sadowa, która okazała się bezskuteczna. Prowadzący ją Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. w swoim postępowaniu prowadzonym pod sygnaturą akt Km 460/13 ustalił, iż J. R. był właścicielem w/w nieruchomości, które otrzymał od pozwanej w darowiźnie w dniu 23.05.2005r. Przeciwno J. R. toczą się także postępowania egzekucyjne wszczęte przez innych wierzycieli (zeznania powoda).

W dniu 3 stycznia 2013r. M. R. zarejestrowała spółkę (...) z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (KRS: (...)), której przedmiotem działalności są między innymi roboty budowlane (informacje z KRS k. 88-90). Od początku J. R. pełni w niej funkcję prezesa zarządu spółki, za co nie pobiera wynagrodzenia. (okoliczność przyznana przez pozwaną w wyjaśnieniach informacyjnych)

Razem z M. R. zamieszkuje E. R., żona J. R.. J. R. natomiast wynajmuje mieszkanie w W., ponieważ zajmuje się sprawami spółki. E. R. nabyła od M. R. 5% udziałów w spółce (...) (zeznania E. R. złożone na rozprawie w dniu 7.10.2014r.)

W dniu 18 lutego 2013 r. przed notariuszem J. K. w W. stawili się M. R. oraz jej syn J. R..

M. R. działając w trybie art. 898 §1 kodeksu cywilnego złożyła oświadczenie o odwołaniu darowizny nieruchomości dokonanej w dniu 23 maja 2005r. i wezwała obdarowanego do zwrotnego przeniesienia przedmiotów darowizny za wyjątkiem tego, czym obdarowany rozporządził na rzecz innych osób.

J. R. oświadczył, że w związku z odwołaniem darowizny, przenosi na M. R. własność nieruchomości położonej we W., gminie C., powiecie (...), województwie (...), stanowiącej działkę gruntu nr ew. (...) o obszarze 26.300 m^{((2))} oraz własność nieruchomości położonej w miejscowości G., gminie C., powiecie (...), województwie (...) o obszarze 50.600 m^{((2))}, składającej się z działek nr ew. : (...), (...), (...), (...) i (...).

M. R. oświadczyła, że własność tych nieruchomości przyjmuje (umowa k. 68-71).

A. S. nie uzyskał zaspokojenia wierzytelności przysługującej mu od J. R. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w R. V Wydziału Gospodarczego z dnia 11 lipca 2013r. wydanego w sprawie V GC 335/12 (zeznania powoda).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów, których autentyczność nie była kwestionowana przez strony, częściowo na podstawie zeznań świadka E. R. oraz zeznań powoda.

Sąd odmówił wiary zeznaniom świadka E. R., co do zaistnienia przyczyn odwołania przez pozwaną darowizny dokonanej na rzecz syna.

W ocenie Sądu zeznania te miały na celu jedynie wsparcie twierdzeń pozwanej co do wystąpienia okoliczności uzasadniających odwołanie darowizny i zwrotnego przeniesienia własności przez J. R..

Obecnie pozwana jest właścicielką spółki (...). z o.o ,gdzie prezesem zarządu firmy jest od początku dłużnik powoda – J. R.. Nie jest on tam oficjalnie zatrudniony, przez co nie posiada dochodu i egzekucja staje się bezskuteczna. Okoliczność ta została potwierdzona przez pozwaną i świadka E. R. .

Pozwana nie zajmuje się sprawami spółki, jej wynikami, nie wie nawet ile udziałów posiada (w wyjaśnieniach informacyjnych wskazała na posiadanie połowy udziałów).

W ocenie Sądu jej twierdzenia o rażącej niewdzięczności syna nie zostały wykazane, a zeznania świadka E. R. miały na celu jedynie ich wsparcie i uniemożliwienie powodowi zaspokojenia wierzytelności. Także zasady doświadczenia życiowego wskazują, że „niewiedza” świadka o „nagannym” zachowaniu męża wobec matki, przy wspólnym ich zamieszkiwaniu, utrzymywaniu więzi rodzinnej, jest nieprawdopodobna.

Sąd zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu pozwanej braku możliwości uwzględnienia żądania pozwu, co do uznania za bezskuteczną w stosunku do niej czynności odwołania darowizny i umowy zwrotnego przeniesienia własności

Przepis art. 527 § 1 k.c. pozwala na uznanie bezskuteczności wobec wierzyciela, czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

W ocenie Sądu powód, działając samodzielnie, jasno sprecyzował że szuka ochrony swych prawa, jako wierzyciel syna pozwanej, na podstawie powołanego przepisu.

Zakaz orzekania ponad żądanie odnosi się bądź do samego żądania (petitum), bądź do jego podstawy faktycznej (causa petendi).

Związanie granicami żądania nie oznacza, że sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Jeżeli treść żądania sformułowana jest niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie sąd może, a nawet ma obowiązek odpowiednio je zmodyfikować, jednakże zgodnie z wolą powoda i w ramach podstawy faktycznej powództwa. Ingerencja sądu w tym zakresie nie może iść zbyt daleko, chodzi bowiem wyłącznie o nadanie ujawnionej w treści pozwu woli powoda poprawnej jurydycznie formy (patrz wyrok s.apel. w Białymstoku z 2014-04-25 , I ACa 59/14, LEX nr 1461013).

W ocenie Sądu wolą powoda było skorzystanie z ochrony paulińskiej i jedynie przeoczeniem jest żądanie uznania za bezskuteczne czynności wobec pozwanej, a nie wobec siebie i uwzględnienie tego przez Sąd nie stanowi naruszenia art. 321 k.p.c.

Powszechnie przyjmuje się, że możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony paulińskiej uzależniona jest od wykazania przez wierzyciela zgodnie z regułą dowodowa wyrażoną w art. 6 k.c., zaistnienia następujących przesłanek :

- 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności;
- 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią;
- 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika;
- 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią;
- 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Skorzystanie ze skargi paulińskiej wymaga więc wykazania istnienia wierzytelności podlegającej ochronie. Wierzytelności, których ochrony powód domaga się w swoim pozwie istniały zarówno w chwili wytoczenia powództwa niniejszego jak i w chwili dokonania zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości przez syna pozwanej, co potwierdzają załączone odpisy orzeczeń sądowych. Wierzytelności powoda wbrew zarzutom pozwanej, są więc realne, skonkretyzowane i wymagalne.

Bezsporną okolicznością jest, że poza przedmiotowymi nieruchomościami brak jest innych składników majątkowych należących do J. R. pozwalających na zaspokojenie się powoda. Tym samym należy uznać, że wykazane zostało, że wobec stanu majątku dłużnika niemożliwe jest zaspokojenie wierzytelności skarżącego (wyrok SN z 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736).

W takim przypadku powód trafnie wskazywał, że było to działanie dłużnika ze świadomością lub zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli, skoro bez dokonania w/w czynności powód mógłby choćby w części zaspokoić swoje roszczenie, np. poprzez proporcjonalne zaspokojenie przez dłużnika poszczególnych wierzycieli uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości kwoty odpowiadającej ich rynkowej wartości lub uczestnicząc w planie podziału.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że dla skuteczności skargi paulińskiej nie jest konieczne, by w zamiarze dłużnika leżało pokrzywdzenie wierzycieli ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko określonemu wierzycielowi. Wystarczy, że dłużnik ma świadomość pokrzywdzenia wierzycieli lub takie pokrzywdzenie przewidywał. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie (A. Ohanowicz (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 948; M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1259).

Podkreślenia wymaga, że pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej (tak SN w wyroku z dnia 06.10.2011r., V CSK 493/10, LEX nr 1102271). Dlatego w ocenie Sądu należy uznać za zdziałaną z pokrzywdzeniem wierzycieli w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. czynność J. R. polegająca na przeniesieniu własności nieruchomości na pozwaną, co uzasadnia uznanie czynności tej w całości za bezskuteczną w stosunku do wierzytelności skarżącego wierzyciela – powoda .

Konieczną przesłanką ochrony paulińskiej jest to, by osoba trzecia, która odniosła korzyść majątkową z dokonania zaskarżonej czynności prawnej, miała wiedzę, że dłużnik dokonał tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli lub aby przy zachowaniu należytej staranności mogła się o tym dowiedzieć

W ocenie Sadu pozwana uzyskała korzyść majątkową, jako osoba będąca w rozumieniu art. 527 § 3 k.c., w bliskim stosunku z dłużnikiem (swoim synem). Tak, więc istnieje ustawowe domniemanie wynikające z powołanego przepisu, że pozwana wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W ocenie Sądu, o czym była już mowa powyżej, pozwana miała świadomość trudnej sytuacji ekonomicznej syna, prowadzonych postępowań egzekucyjnych. Również żona dłużnika E. R., potwierdziła przed Sądem, że celowo nie pobiera on wynagrodzenia za pełnienie funkcji prezesa zarządu spółki (...) należącej formalnie do pozwanej, aby nie zostało ono zajęte przez komornika. Spółka ta rozpoczęła działalność przed odwołaniem darowizny przez pozwaną. Tym samym M. R. nie zdołała w niniejszym procesie skutecznie obalić domniemania wynikającego z art. 527 § 3 k.c.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 października 2002 r., II CK 396/02, wskazał, że nie można żądać uznania za bezskuteczną na podstawie art. 527 § 1 k.c. umowy "powrotnego" przeniesienia własności nieruchomości na darczyńcę, zawartej w następstwie odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego, chyba, że została zawarta w wyniku wcześniejszej zmywy darczyńcy i obdarowanego w celu pokrzywdzenia wierzyciela (OSNC 2004/1/10, OSP 2003/11/141, Biul.SN 2003/3/15, M.Prawn. 2003/11/510).

W świetle poglądu dominującego w doktrynie i judykaturze (por. wpisana do księgi zasad prawnych uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 32/66, OSNCP 1968, nr 12, poz. 199), odwołanie darowizny powoduje skutek wyłącznie obligacyjny. Zasadniczym argumentem przemawiającym za trafnością tego stanowiska jest - zawarte w art. 898 § 2 k.c. - odesłanie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, wskazujące na wyłączenie automatyzmu skutku rzeczowego z chwilą upadku *causae* darowizny. Skoro więc oświadczenie odwołujące darowiznę nieruchomości z powodu rażącej niewdzięczności nie powoduje przejścia własności nieruchomości z obdarowanego na darczyńcę, lecz stwarza jedynie obowiązek zwrotu przedmiotu odwołanej darowizny stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, to dla osiągnięcia skutku rzeczowego konieczne jest przeniesienie własności darowanej nieruchomości z powrotem na darczyńcę. Powinno to nastąpić w drodze umowy. Jeżeli jednak do umowy nie dojdzie, darczyńcy pozostaje droga powództwa o zobowiązanie obdarowanego do przeniesienia własności nieruchomości (art. 64 k.c. oraz art. 1047 k.p.c.).

Przy takim ujęciu skutków prawnych odwołania darowizny oświadczenie woli obdarowanego, zawarte w umowie przenoszącej "powrotnie" własność darowanej nieruchomości na darczyńcę, jest więc czynnością konieczną, nieuchronną (przy skutecznym odwołaniu darowizny). Skoro czynność ta nie wynika z wyboru, a jak wskazała pozwana, wręcz przeciwnie, jest czynnością wymuszoną, nie można obdarowanemu przypisać złej woli (działania ze świadomością pokrzywdzenia innego wierzyciela). Podobnie ocenić należy postępowanie darczyńcy, tj. osoby trzeciej w rozumieniu art. 527 § 1 k.c., nie można bowiem wymagać, aby osoba trzecia powstrzymała się od czynności zmierzających do zaspokojenia jej uprawnień tylko z tego powodu, że obdarowany ma innych wierzycieli.

Sąd Okręgowy podziela jednak w pełni stanowisko Sądu Najwyższego, że ocena omawianej sytuacji prawnej zmienia się w razie zmywy darczyńcy i obdarowanego. Przyjęta w tym zakresie ocena sądu rozstrzygającego skargę pauliańską nie oznacza badania skuteczności odwołania darowizny. Wcześniejsza i wiążąca ocena, że nastąpiło skuteczne odwołanie darowizny, nie może jednak przesądzać o niedopuszczalności uznania, że darczyńca i obdarowany działali w zmywie w celu pokrzywdzenia wierzyciela, skoro okoliczności o tym świadczące ujawnione zostają dopiero w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi pauliańskiej.

Rozważania te prowadzą do wniosku, że umowa "powrotnego" przeniesienia własności nieruchomości na darczyńcę, zawarta w wyniku odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego, nie podlega akcji pauliańskiej (art. 527 § 1 k.c.), chyba że zawarta została w następstwie wcześniejszej zmywy darczyńcy i obdarowanego w celu pokrzywdzenia wierzyciela (podobnie Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 stycznia 1937 r., I C 854/36, OSN 1938, nr 3, poz. 103).

Z dokonanych ustaleń w niniejszej sprawie wynika, że czynność "powrotnego" przeniesienia własności nieruchomości podjęta została w celu pokrzywdzenia powoda i prawdopodobnie także innych wierzycieli syna pozwanej. Czynność ta była skutkiem toczącego się procesu o zapłatę wytoczonego przez powoda. Nie można też inaczej interpretować prowadzenia spółki należącej formalnie do pozwanej przez J. R. jak tylko zamiarem uniemożliwienia jego wierzycielom zaspokojenia się z wypracowywanych wyłącznie jego staraniem dochodów.

Strona pozwana podnosiła także, że J. R. porzucił pracę w gospodarstwie rolnym. Postępowanie obdarowanego, który nie zachowuje się w odniesieniu do przedmiotu darowizny w sposób zgodny z wyobrażeniami darczyńcy, nie uzasadnia postawienia mu zarzutu zachowania rażąco niewdzięcznego. Fakt, że obdarowany nie podejmował prac niezbędnych do utrzymania подарowanej mu nieruchomości w odpowiednim stanie samo przez się nie uzasadnia przypisania mu rażącej niewdzięczności. (wyrok SN z 2 grudnia 2005 r., II CK 265/05, Biul. SN 2006, nr 3, s. 11).

W ocenie Sądu zasadnie należy przyjąć, że przedmiotowa umowa zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości, podjęta została wskutek wcześniejszej zmywy pozwanej (darczyńcy) i obdarowanego (dłużnika powoda) w celu pokrzywdzenia A. S. i dlatego na podstawie art. 527 § 1 i 3, art. 528 k.c. należało uznać ją za bezskuteczną w stosunku do powoda, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

Bezzasadne jednak było żądanie na tej podstawie uznania za bezskuteczne również odwołanie darowizny przez pozwaną, gdyż czynność ta nie była czynnością dłużnika powoda i sama z siebie nie skutkowałą wyzbyciem się przez niego własności darowanych nieruchomości. Z przytoczonych względów powództwo w tym zakresie należało oddalić (pkt 2 wyroku).

O kosztach procesu, na które składa się uiszczona opłata od pozwu- 1000,00zł, orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik procesu na podstawie art. 98 k.p.c.(pkt 3 wyroku).

Ponieważ powód był zwolniony od uiszczenia opłaty od pozwu ponad 1.000,00 zł. na podstawie art. 98 k.p.c. oraz art. 113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pozwana została obciążona obowiązkiem jej uiszczenia.

Sędzia M. G.